

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ
ІМЕНІ С.З.ГЖИЦЬКОГО

ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

КАФЕДРА АКУШЕРСТВА, ГІНЕКОЛОГІЇ ТА
БІОТЕХНОЛОГІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН
ІМЕНІ Г.В.ЗВЕРЄВОЇ

ІСТОРІЯ ХВОРОБИ

Методичні рекомендації для студентів спеціальності 211 „Ветеринарна медицина” з виконання курсової роботи по програмі навчальної дисципліни «Акушерство, гінекологія та біотехнологія тварин з основами андрології»

УДК 636.2-5:619:618

Укладачі: Стефаник В.Ю., Костишин Є.Є., Кацараба О.А., Кава С.Й.,
Кудла І.М., Дмитрів О.Я., Івашків Р.М., Івахів М.А., Басараб Т.П.

Рішення про доцільність публікації прийнято на засіданні кафедри
акушерства і штучного осіменіння тварин імені Г.В.Зверєвої
28.08.2019 року, (протокол № 1).

Методичні рекомендації схвалені і рекомендовані до друку
методичною комісією факультету ветеринарної медицини ЛНУВМБТ
імені С.З.Гжицького

Головною формою курсової роботи на факультетах ветеринарної медицини є історія хвороби.

Курацію хворої тварини та оформлення історії хвороби студент виконує у стаціонарі клініки чи навчальному господарстві під керівництвом викладача й лікаря ветеринарної медицини — ординатора.

На тварину-пацієнта необхідно завести історію хвороби (див. нижче), в якій реєструють хвору тварину і за даними опитування персоналу, який обслуговує тварину, наявних документів (записів у журналах осіменіння тварин, обліку молока, вирощування приплоду, амбулаторного прийому, книг маточного поголів'я, диспансерних карток, експертиз на біохімічні дослідження крові та ін.) збирають і занотовують необхідні анамнестичні дані про життя тварини та виникнення і перебіг у неї захворювання, застосоване лікування та проведені дослідження крові, сечі, секрету молочної залози, виділень з піхви та матки і поставити остаточний діагноз.

Діагноз хвороби записують українською і латинською мовами. Визначають можливий прогноз захворювання з його обґрунтуванням, призначають і проводять лікування та дають рекомендації щодо дальшого утримання тварини, її годівлі й догляду.

Протягом усієї курації двічі на день — уранці та ввечері оцінюють стан тварини (вимірюють температуру тіла, показники функції органів кровообігу, дихання, травлення, стан і функцію ураженого органа), виконують лікувальні процедури і роблять відповідні записи в історії хвороби, стежать за годівлею та водопоем тварини, мікрокліматом у приміщенні, де її утримують.

Паралельно вивчають і реферують літературу за темою курації, беруть необхідні консультації у викладача. По закінченні курації знову досліджують тварину, проводять лабораторні аналізи крові, сечі, калу, молока і заносять результати досліджень в історію хвороби.

Завершальним в історії хвороби є епікриз, у якому на основі вивченої літератури і даних курації потрібно дати детальний опис захворювання — його визначення, етіологію, патогенез (з поясненням його перебігу), клінічну картину (з аналізом зареєстрованих симптомів хвороби, обґрунтуванням поставленого діагнозу); обґрунтувати своє рішення щодо вітального й функціонального прогнозу; проаналізувати застосоване лікування, пов'язуючи клінічну картину хвороби з фармакодинамікою застосованих лікарських речовин, механізмом їх дії на організм, режимом годівлі, догляду та утримання тварин; дати поради щодо профілактики можливого повторення хвороби; зробити висновок про даний випадок захворювання та економічну ефективність застосованого лікування.

У кінці роботи подають список використаної літератури.

До роботи додають графік температури, пульсу й дихання; дані лабораторних аналізів; протокол паталогоанатомічного розтину (у випадку загибелі тварини)

Зразок оформлення:

Титульна сторінка

Історія хвороби

Вид тварини _____

Діагноз _____

Куратор: студент курсу, групи _____

Керівник курації _____

Рік _____

Друга сторінка

Історія хвороби №

I. Реєстрація

Вид тварини _____

Стать _____

Вік _____

Порода _____

Мась і прикмети _____

Маса _____

Вгодваність _____

Кличка _____

№ бірки _____

Власник тварини та його адреса _____

Дата захворювання _____

Дата надходження в клініку _____

Діагноз при надходженні _____

Діагноз при подальшому обстеженні _____

Результат лікування _____

Вислід хвороби і дата (поліпшення стану, повне видужування, смерть) _____

Дата вибуття _____

Лікар (куратор) _____

2. Анамнез

2.1. Анамнез про життя

Походження тварини _____

Умови її утримання до захворювання, у період захворювання і на час дослідження (прив'язне, безприв'язне, моціон, характеристика приміщення і підстилки) _____

Умови годівлі (раціон) _____

Умови догляду _____

Експлуатація тварини (тривалість лактації, сухостійного періоду і т.ін.) _____

Молочна продуктивність, спосіб доїння _____

Кількість родів, дата останніх родів (передчасні, пізніше очікуваного періоду, час відходження плідної рідини, поведінка тварини, наявність передвісників родів)

Характеристика плоду

Перебіг післяродового періоду

Час відновлення статевої циклічності після останніх родів

Метод, кількість і дати осіменінь

Організація осіменіння тварин у господарстві

Стан молочної залози, характер доїння, його кратність, добовий надій до і після родів, якість молока (колір, запах, смак)

2.2. Анамнез про хворобу

Чи хворіла тварина раніше, якщо так, то на які захворювання

Коли захворіла тварина, за яких обставин

Які ознаки спостерігалися на початку хвороби (Зміна загального стану, вгодованості, надою і якості молока, чи надавав хто лікувальну допомогу, яку та які її результати; чи реєструвалися в господарстві масові аборти, масові мастити, масові гінекологічні хвороби тварин)

Яке проводилося лікування

Епізоотологічний стан господарства _____

3. Обстеження тварини при надходженні

Загальне дослідження

Дата і час _____

Температура (t) _____ Пульс (П) _____ Дихання (Д) _____

Скорочення рубця _____

3.1. Загальний стан (габітус) (положення тіла — природне, вимушене; вгодованість —

вищесередня, середня, нижчесередня, виснаження, ожиріння; темперамент —

сильний врівноважений, рухливий; сильний врівноважений, спокійний; сильний

неврівноважений, слабкий; конституція — груба, ніжна, щільна, рихла; будоватіла — сильна, середня, слабка)

3.2. Видимі слизові оболонки (колір, вологість, сухість, цілісність, наявність новоутворень та пошкоджень, секреція, припухання):

а) кон'юнктива _____

б) носа _____

в) рота _____

г) піхви _____

3.3. Шкіра

цілісність — наявність пошкоджень (рани, садна, тріщини), рубців і набряків (набряки, висипи, виразки, пролежні, гангрена) _____

болючість (загальна, місцева) _____

еластичність (нормальна, підвищена, знижена) _____

характер поверхні, температура _____

колір (нормальний, червоний, темно-коричневий, жовтуватий, ціанотичний) _____

вологість (підвищена, знижена, сухість шкіри, лущення) _____

запах (фекальний, поту, ацетоновий, аміачний, трупний) _____

стан підшкірної клітковини _____

товщина шкірної складки _____

3.4. Волосяний покрив (чистота, довжина, пригладженість, блиск, міцність утримання волосся у шкірі, випадання, густота, линяння)

3.5. Лімфатичні вузли: у великої рогатої худоби — передлопаткові, колінної складки,

надвим'яні; у коней — підшелепові, колінної складки; у дрібних тварин — пахові; у свиней — заглоткові (величина, форма, консистенція, болючість, рухливість,

температура шкіри в ділянці лімфовузлів, характер поверхні) _____

Дослідження окремих систем

1. Серцево-судинна система

1.1. Серцевий поштовх (сила, поширення, локалізація, зміщення, посилення, ослаблення). Межі абсолютної та відносної тупості серця, верхня і задня межі, зміни межі серця, болючість і наявність тимпанічного звуку та його зміни _____

1.2. Тони серця (послаблення, посилення, розщеплення, роздвоєння, ритм галопу та ін.) _____

1.3. Серцеві шуми (ендокардіальні, перикардіальні, плеврокардіальні, кардіопульмональні) _____

1.4. Пульс (частота, ритм, наповнення, еластичність, напруження артеріальної стінки) _____

1.5. Стан периферичних артерій та вен, артеріальний та венозний пульс, артеріальний тиск _____

2. Органи системи дихання

2.1. Носові отвори, носове дзеркало _____

2.2. Виділення з носа (кількість, консистенція, колір, запах) _____

2.3. Колір слизової оболонки (анемічність, синюшність, жовтизна, гіперемія) _____

2.4. Видихуване повітря _____

2.5. Дихальні рухи і шуми (частота, ритм, сила, характер, локалізація)

2.6. Кашель (сухий чи вологий, його частота, болючість) _____

2.7. Гортань і трахея (набряки, деформації та ін.) _____

2.8. Грудна клітка (форма, больова реакція на пальпацію, межі легень, характер

перкусійного звуку, наявність вогнищ притуплення звуку, характер основних та додаткових шумів) _____

3. Органи системи травлення

3.1. Апетит, спрага (збережені, змінені, порушені, характер жування та ковтання корму, приймання води, відрижка, жуйка) _____

3.2. Слизова оболонка ротової порожнини (колір, цілісність, травми, виразки та ін.)

3.3. Глотка і стравохід (болючість) _____

3.4. Живіт (конфігурація, об'єм, тонус м'язів, симетричність) _____

3.5. Передшлунки (наповнення, румінація, шуми, болючість) _____

3.6. Кишки (наповнення, болючість, характер перистальтики, частота дефекації, колір, запах, консистенція фекалій, наявність домішок, яєць і личинок гельмінтів)

4. Нервова система

4.1. Загальна реактивність та поведінка тварини (збудження, пригнічення, переляк,

агресивність та ін.), реакція на наближення людини (спокійна, агресивна), реакція на зовнішні подразнення (звук, світло, корм)

4.2. Стан шкірної, больової, тактильної та температурної чутливості

4.3. Череп і хребет _____

4.4. Здатність до активних рухів, координація _____

4.5. Нервово-м'язовий тонус (стан м'язів, положення голови, шиї, кінцівок) _____

5. Органи зору

Рогівковий і зіничний рефлекс, рухи очного яблука, прозорість очного середовища, випинання, западання очних яблук _____

6. Органи руху

Поза тварини, розвиток кістяка, кінцівок, м'язів, сухожиль, суглобів

7. Дослідження таза

7.1. Розміри _____

7.2. Форма _____

7.3. Симетричність безіменних кісток _____

7.4. Наявність деформації кісток _____

7.5. Стан тазових зв'язок _____

8. Сечостатева система

У самок

8.1. Сечовиділення (частота, поза, болючість) _____

8.2. Стан промежини (западання, випинання, набряклість, складчастість та ін.) _____

8.3. Статеві губи (форма, розмір, положення, напруження, болючість, наявність пошкоджень, ступінь загострення кутів статевої щілини, набряклість, наявність новоутворень, виділень) _____

8.4. Переддвер'я піхви (колір слизової оболонки, наявність і характер ексудату, набряків, висипань, виразок, больова реакція) _____

8.5. Піхва (колір слизової оболонки, ступінь зволоження, довжина, ширина, наявність і характер секрету, висипань, рубців, виразок, форма та ступінь розкриття

піхвової частини шийки матки) _____

8.6. Матка

а) форма, розміщення та ступінь розкриття піхвової частини шийки матки _____

б) топографія — розміщення в тазовій, черевній порожнині, зміщення

в) величина, консистенція _____

г) симетричність рогів, вираження міжрогової борозни _____

д) ригідність, болючість _____

е) стан маткових артерій _____

є) характер виділень з матки, їх кількість _____

8.7. Яйцепроводи (товщина, наявність ущільнень, потовщень, болючість) _____

8.8. Яєчники:

лівий (розміщення, розмір, форма і поверхня) _____

правий (розміщення, розмір, форма і поверхня) _____

8.9. При патологічних родах (стан плоду, його розміщення в родових шляхах) _____

8.10. У самців (розвиток статевих органів, місцева температура, чутливість, стан шкіри препуція, пеніса, мошонки) _____

9. Молочна залоза

9.1. Величина і форма вим'я, дійок, симетричність половин _____

9.2. Стан шкіри та волосяного покриву (цілісність, еластичність, колір, пігментація

та ін.) _____

9.3. Місцева температура передніх і задніх часток _____

Структура і консистенція вим'я (зернисте, пружне, щільне, кам'янисте, наявність ущільнень, розм'якшень та ін.) _____

9.4. Больова реакція _____

9.5. Легкість видоювання, характер струменя, його однорідність _____

9.6. Кількість та характер секрету (колір, консистенція, запах, наявність домішок)

9.7. Надвим'яні лімфатичні вузли _____

9.8. Дослідження вмісту вим'я (передні, задні долі, ліва, права)

До доїння _____

Після доїння _____

Бромтимолова проба _____

Проба на димастин _____

Мікроскопічне дослідження _____

Бактеріологічне дослідження _____

10. Дослідження зони патологічного процесу

(Детальний опис установлених ознак патологічного процесу, якими обґрунтовують діагноз) _____

11. Спеціальні лабораторні дослідження

Дослідження ураженого органа чи систем (з виявленням симптомів захворювання) крові, сечі, калу, ексудату, секрету молочної залози, піхвового слизу.

Дослідження крові (гемоглобін, ШОЕ, кількість еритроцитів, лейкоцитів, тромбоцитів, лейкоцитарна формула, лужний резерв крові, кальцій, фосфор, загальний

білок, цукор, ацетонові тіла, мікроскопія осаду), фекалій (фізичні властивості, пігменти крові), вмісту шлунка (загальна, зв'язана, вільна соляна кислота), молока (кислотність, ацетонові тіла, білок).

Алергічні та серологічні дослідження на туберкульоз, сап, бруцельоз, лептоспіроз.

Додаткові дослідження (визначення титру сперміоаглютининів у сироватці крові

та цервікальному слизі; бактеріологічне дослідження маткових та піхвових виділень,

визначення чутливості мікробів до антибіотиків, дослідження на трихомоноз, вібріоз,

сальмонельози; гістологічне дослідження зрізів з ендометрію; дослідження мазків

цервікально-піхвового слизу, димастинова проба з молоком; рефлексологічне дослідження)

12. Діагноз _____

13. Прогноз _____

14. Перебіг та лікування хвороби

Дата і години	Т	П	Д	Симптоми і перебіг хвороби	Лікування, догляд, дієта, режим утримання, рецепти

15. Епікриз (Epicrisis)

(розгорнутий виклад захворювання: а) визначення хвороби та класифікація; б) етіологія взагалі і в конкретному випадку; в) патогенез і вислід хвороби; г) аналіз клінічних ознак; д) обґрунтування діагнозу; е) аналіз застосованого лікування; є) прогноз; з) висновки.

16. Додатки

17. Використана література

Підпис куратора _____ Дата _____

*1. Визначення хвороби та її суті. Треба віднести хворобу до певної групи захворювань за прийнятою клінічною класифікацією.

2. Етіологію визначають на основі вивчення літературних даних і власних, одержаних при дослідженні й лікуванні хворої тварини. Якщо точну етіологію важко встановити, висловлюють припущення про можливу причину.

3. Патогенез встановленої хвороби взагалі і в конкретному випадку (концентрують увагу на послідовності розвитку процесу, особливо на індивідуальних відхиленнях у розвитку хвороби порівняно з описаними у спеціальній літературі даними).

4. Клінічна картина типового захворювання і особливості випадку, який спостерігався, що не вкладаються у рамки даного захворювання. Симптоми, яких не було або які не описані раніше, слід описати й проаналізувати особливо детально.

5. Диференційний діагноз. Розглядають захворювання, подібні до конкретного випадку за етіологією і перебігом, дають аналіз подібних симптомів і результатів лабораторних досліджень. Потім обґрунтовують встановлений діагноз.

6. Обґрунтування встановленого діагнозу здійснюють за анамнестичними даними, результатами клініко-лабораторних і додаткових досліджень. У разі летального висліду результати наведених даних зіставляють із даними, одержаними при патологоанатомічному розтині.

7. Лікування хворої тварини. Слід дати аналіз сучасних методів і заходів, які використовують при лікуванні даного захворювання, особливу увагу звернути на обґрунтування застосованих у конкретному випадку засобів (їх висвітлюють з огляду на використовувані принципи, методи та засоби загальної і спеціальної терапії). Дати характеристику та обґрунтувати застосування кожного використовуваного препарату, способу, дози, фармакодинамічного ефекту.

8. Прогноз вітальний і функціональний. Прогноз про хвороби ґрунтується на даних загального стану тварини з урахуванням результатів клініко-лабораторних досліджень та характеру перебігу хвороби, а також з урахуванням умов годівлі, утримання та експлуатації тварини після завершення лікування або виписки із стаціонару.

Рекомендована література

1. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології. За ред. В.А. Яблонського та С.П.Хомина.- Підручник.- Вінниця: Нова Книга, 2011. - 600 с.
2. В.А.Яблонський Біотехнологія відтворення тварин: Підручник.-К.: Арістей, 2004.- 296 с.
3. В.А.Яблонський Практичне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології - К.: Мета, 2002.- 319 с.
4. Ф.И.Осташко Биотехнология воспроизведения крупного рогатого скота.- К.: Аграрна наука, 1995.- 184 с.
5. Гінекологічні хвороби самок: Навчально-методичний посібник (Костишин Є.Є., Дмитрів О.Я., Івашків Р.М. та ін. За ред. Стефаніка В.Ю.- Львів: ДНДКІ, 2015 – 143 с.
6. Методи стимуляції функції відтворення у жуйних тварин: Методичні вказівки для лабораторних і практичних занять з навчальної дисципліни «Репродуктологія у скотарстві, вівчарстві, козівництві» / Костишин Є.Є., Стефанік В.Ю., Стравський Я.С., та ін. За ред. Стефаніка В.Ю.- Львів: ЛНУВМ та БТ імені С.З. Гжицького, 2013. - 42 с, іл.
7. А.В.Березовський, М.І.Харенко, С.П.Хомин та інші. Фізіологія та патологія розмноження дрібних тварин : Навчальний посібник : 2-е видання, перероблене і доповнене / за заг. редакцією А.В.Березовського та М.І.Харенка. - Житомир: «Полісся», 2017. – 392 с + вкл..
8. Фізіологія та патологія розмноження коней: Навчальний посібник/ за заг. редакцією А.В.Березовського та М.І.Харенка. - К.:ДІА, 2014 .-440 с.
9. Фізіологія та патологія розмноження свиней: Навчальний посібник / М.І.Харенко, С.П.Хомин, А.Й.Краєвський та ін. Під ред. М.І.Харенка. - Суми: Козацький вал, 2010. – 412 с.
10. Фізіологія та патологія молочної залози у тварин: Навчальний посібник / за заг. ред. А.В.Березовського та М.І.Харенка – К.: ДІА, 2018. – 476 с.
11. Фізіологія та патологія розмноження великої рогатої худоби: Навчальний посібник / Г.М.Калиновський, М.С.Пелехатий, С.П.Хомин, та ін. – К. 2020. – 478 с.